

ZPRAVODAJ MATICE ČESKÉ

sekce Společnosti Národního muzea

Číslo 8

Praha, duben 2005

BOŽENA NĚMCOVÁ A MATICE ČESKÁ K PŘIPOMENUTÍ 150. VÝROČÍ PRVNÍHO VYDÁNÍ BABIČKY

**Daguerrotypie
Boženy Němcové, pochází
asi z let 1855 - 1856**

zapomenout na Václava Hanku, správce muzejní knihovny, kde si půjčovala řadu odborných knih, ale také sama knihovnu vlastní iniciativou obohatila o několik starých tisků. Muzejní sbírky doplnila i archeologickými nálezy ze Slovenska. V matičních časopisech se objevovaly její zasvěcené vědecké studie zvláště s národopisnou tematikou. I sama Němcová byla pro český matiční spolek velkým přínosem, na svých četných cestách po Čechách a Slovensku získávala předplatitele a rozšiřovala matiční produkci na venkově. Její muž Josef Němec vstoupil do Matice české v červenci 1843 a splácel postupně členský podíl až do roku 1847, věrný jí

V roce 2005 je tomu již 150 let, kdy poprvé u pražského nakladatele a českého vlastence Jaroslava Pospišila vyšla ve čtyřech sešitech Babička, nejslavnější dílo Boženy Němcové, jež se brzy stalo jedním ze základních symbolů české národní identity. Matice česká má mnoho důvodů vzpomenout při této příležitosti nejvýznamnější českou spisovatelku, která svým dílem a životními postoji přesáhla hranice 19. století. V Matici české, působící od r. 1831 při Národním muzeu a určené k podpoře vydávání české literatury, nacházela Němcová řadu přátel, kteří jí v těžké životní situaci pomohli. Byl to František Palacký, jenž si vážil jejího mimořádného literárního nadání, nebo blízký přítel Václav Bolemír Nebeský, jehož zásluhou vstoupila na literární dráhu, a nesmíme ani

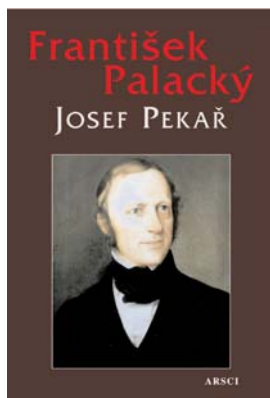
jako správný český vlastenec zůstal až do své smrti roku 1879. Němcovou proto můžeme plným právem zařadit k matiční generaci první poloviny 19. století, která svým úsilím se podílela na přetváření dnešního Národního muzea v českou národní instituci a rozvoji českého jazyka a literatury.

Jako upřímné poděkování za tuto obětavou činnost pro Národní muzeum, resp. Matici českou připravil jednatel Matice české menší výstavu, která se snaží zmapovat mimořádný význam slavného díla B. Němcové pro českou kulturu. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem je dobré ocitovat část z dopisu B. Němcové A. V. Šemberovi ze září 1854, který dokládá určitý vztah Babičky k Matici české: „S tou novelou mám také kříž – několik těch kněhkupců Němců nevydávají rádi cos českého a ty čeští zase neradi platí. Jeden úd Matice myslel, že by ji mohla Matice vydat – ale to by byla smělá myšlénka, k takové já se neodvážím a z té strany nebude se pomahat mladým silám, to je jisto.“ Němcová tedy Babičku nakonec vydala u nakladatele Jaroslava Pospíšila, jenž však provedl zásahy do textu bez jejího souhlasu. Dobře nedopadlo ani druhé vydání u litomyšlského nakladatele Antonína Augusty, ze kterého Němcová viděla krátce před smrtí jenom první sešit. Popularitu díla dokládají četná vydání s původními ilustracemi a dokonce překlady do světových jazyků. Babička ovlivnila divadlo, český film a sochařství. Všechny tyto aspekty se snaží výstava reflektovat a prezentovat řadu neznámých skutečností spojených s geniálním dílem velké spisovatelky.

OBNOVENÍ VYDAVATELSKÉ ČINNOSTI MATICE ČESKÉ

Po více než půl století přistupuje Matice česká opět k činnosti, která byla v roce 1831 důvodem jejího vzniku. Matice byla původně peněžním fondem k zajištění důstojných podmínek pro vydávání české naučné literatury; později se tento název přenesl na celou organizaci působící při Národním muzeu. Díky dobrovolným příspěvkům členů vydala Matice základní díla české obrozenské vědy jako byl Jungmannův Česko-německý slovník, Šafaříkovy Slovanské starožitnosti a řadu dalších publikací rozdělených do několika řad. Během 19. století se z Matice české stalo největší české nakladatelství odborné literatury. Když se v roce 1931 slavilo její sté výročí, seznam jejích publikací obsahoval 194 titulů ze všech vědeckých oborů.

Druhá světová válka a nástup totality přerušilo vydavatelskou činnost Matice české. Teprve nyní, díky svobodným podmínkám

pro spolkovou činnost a spolupráci se Spolkem Svatobor, mohla Matice uvažovat o pokračování dlouholeté vydavatelské tradice. Jako první titul byl zvolen životopis zakladatele obou našich institucí historika Františka Palackého od neméně významného historika Josefa Pekaře. Tento životopis byl původně určen pro Ottův slovník naučný, knižně vyšel dvakrát, naposled roku 1925. Naše vydání je doplněno o Pekařův slavnostní projev k jubileu Palackého na Staroměstské radnici roku 1926. Předmluvu napsal místopředseda Matice české historik a životopisec J. Pekaře J. Hanzal, který nás opustil před třemi lety. Čtenáři jistě uvítají výběr literatury o Palackém v Bibliografických přehledech a vysvětlivky. Autorem obou je E. Lukeš.

Pekařův stručný životopis si dodnes zachoval svou svěžest a hodnotu. Je z něho patrný obdiv velkého historika k jeho předchůdci, který však nebránil kritickému postoji k některým koncepcím a názorům Palackého. Pekař spravedlivě hodnotí Palackého jako významnou osobnost, která překročila rámeček historické vědy a dosáhla světových rozměrů.

Knihy je vázaná, pěkně graficky upravená, má 180 stran a její snížená cena pro členy Matice české je 100 korun. Každý člen má nárok na jeden výtisk se sníženou cenou, pro ostatní je k dostání za 150 Kč, pouze v úředních hodinách Matice české nebo po domluvě s jednatelem. Knihu je možno získat i na pultech pražských knihkupectví, ovšem za daleko vyšší cenu.

DUBEN 2005

JARNÍ CYKLUS PŘEDNÁŠEK **Zapomínané slavné** **(osudy spisovatelek 19. století)**

Po velkém úspěchu loňského přednáškového cyklu Zapomínaní slavní, v němž jsme si připomněli neprávem zapomínané české spisovatele, připravili jsme letos pokračování. Soustředíme se tentokrát na ženy, jež prosluly nejen svým literárním dílem, ale i zásluhami o vzdělání a emancipaci žen.

- **Út. 19. dubna 2005.** PhDr. Libuše Heczková, Ph.D.:
Karolína Světlá (1830-1899)
- **Út. 26. dubna 2005.** PhDr. Václav Vaněk:
Eliška Krásnohorská (1847-1926)
- **Út. 3. května 2005.** PhDr. Josef Johanides:
Magdalena Dobromila Rettigová (1785-1845)

Přednášky se konají vždy od 17 hodin v zasedací síni hlavní budovy Národního muzea, Praha 1, Václavské náměstí 68.

MIMOPRAŽSKÉ VYCHÁZKY

➤ So. 16. dubna 2005. Putování za Jindřichem Šimonem Baarem (1869-1925) do Ořechu a Řeporyjí

Vede: Mgr. Olga Rohelová

Sraz: 9.45 hod. ve vestibulu stanice metra trasy B – Luka (odjezd autobusem linky 352 v 10.06 hod.). Ukončení vycházky je plánováno na 16. hodinu. Oběd není zajišťován. Pěšky cca 5 km.

Program: Návštěva míst působení J. Š. Baara. **Ořech** – prohlídka kostela Stěti sv. Jana Křtitele. Fara (pamětní deska J. Š. Baara od J. Fialy). **Řeporyje** – prohlídka pův. románského kostela sv. Petra a Pavla. Na závěr vycházky prohlídka národní přírodní památky **Požáry** v Dalejském údolí.

➤ So. 30. dubna 2005. Kamenicko

Vede: Michal Klacek

Sraz: 7.00 hod. ve vestibulu stanice metra C - Budějovická (odjezd autobusem linky 339 v 7.20 hod.). Návrat do Prahy cca v 17. hodin. Oběd není zajišťován. Pěšky cca 10 km.

Program: **Kamenice u Prahy** – prohlídka kostela sv. Františka Serafinského, prohlídka areálu hrobky rodiny Ringhofferů (dílo architekta J. Stibrála s bronzovou sochou Ukřižovaného od J. V. Myslbeka z r. 1890), exteriér zámku ve stylu anglické gotiky. **Kostelec u Křížků** – prohlídka kostela sv. Martina (původně románská rotunda, v interiéru gotické a barokní fresky), návštěva židovského hřbitova s nejstaršími náhrobky z 18. století. **Mandava** – husitský památník (objekt vznikl na paměť shromáždění husitů v r. 1419). **Olešky** – prohlídka kostela Narození Panny Marie (v interiéru vzácné gotické fresky).

KVĚTEN 2005

PRAŽSKÉ VYCHÁZKY

➤ St. 18. května 2005. Národní památník na Vítkově

Sraz ve 14.45 hod. u jezdecké sochy Jana Žižky z Trocnova na Vítkově. Prohlídka historických prostor s výkladem pracovníka oddělení novodobých českých dějin NM.

➤ So. 21. května 2005. Za Antonínem Jaroslavem Puchmajerem (1769-1820) do Jinonic a Butovic

Vede: Mgr. Olga Rohelová

Sraz: 10.00 hod. ve vestibulu stanice metra trasy B – Nové Butovice (odjezd autobusem linky 130 v 10.23 hod. do Jinonic).

Ukončení vycházky je plánováno po 15. hodině. Oběd není zajišťován. Pěšky cca 4 km.

Program: Návštěva míst působení A. J. Puchmajera. **Jinonice** – exteriér zámku s pamětní deskou, prohlídka kostela sv. Vavřince (pravděpodobně již z 11. st., dnešní podoba je výsledkem pseudorománské přestavby roku 1894). Přírodní památka **Hemrovy skály**.

► **Út. 10. května 2005. Místodržitelství letohrádek v Královské oboře (Stromovka).** Prohlídka interiéru letohrádku, kde je dnes umístěno oddělení časopisů Knihovny NM.

Sraz v 15.45 hod. před hlavním vchodem do Místodržitelství letohrádku nedaleko ruského velvyslanectví (Královská obora 56). **Maximálně 20 účastníků!**

► **St. 25. května 2005. Prohlídka výstavy Babička. 150. výročí prvního vydání. Obrazy nejslavnějšího díla Boženy Němcové v české kultuře** s výkladem autora výstavy.

Sraz v 15.45 hod. ve vestibulu hlavní budovy Národního muzea na Václavském náměstí.

ČERVEN 2005

MIMOPRAŽSKÉ VYCHÁZKY

► **So. 4. června 2005. Do Litně za Svatoplukem Čechem (1846-1908) a Jarmilou Novotnou (1907-1994)**

Sraz: 8.00 hod. u pokladu na Hlavním nádraží (odjezd vlakem v 8.25 hod., příjezd do Litně s přestupem v Berouně v 10.01 hod.). Návrat do Prahy okolo 17. hodiny. Pěšky cca 6 km.

Program: **Liteň** – prohlídka Muzea Svatopluka Čecha (1846-1908) a Jarmily Novotné (1907-1994) s připomínkou pobytu V. B. Třebízského, F. Ženíška, bratrů Mánesových a F. J. Řezáče. Exteriér pozdně barokního zámku, kostel sv. Petra a Pavla původně z druhé poloviny 13. století. Barokní dům tzv. Čechovna, novorenesanční hrobka rodiny Doubků podle návrhu A. Wiehla, židovský hřbitov z r. 1680, katolický hřbitov s hrobem významného českého paleontologa O. P. Nováka. Oběd. Možnost pěší procházky přírodou s dalekými výhledy přes **Běleč, Voškov** /369 m/ do **Karlštejna**.

KULTURNĚ LITERÁRNÍ ZÁJEZDY

Přihlašovat se a platit všechny zájezdy je nejlepší v úředních hodinách Matice české (první středa v měsíci od 14 do 16.30 hod. v zasedací síni hlavní budovy Národního muzea) nebo po telefonické

domluvě s jednatelem (tel. 224 497 333) nejpozději čtrnáct dní před konáním zájezdu. Zrušit přihlášku na zájezd po zaplacení je možné nejpozději týden před odjezdem, po tomto termínu se uplatňují storno poplatky (50% z ceny zájezdu pět dní před odjezdem, 100% den před odjezdem). Odjezdy autobusů budou od Lékařského domu na nám. I. P. Pavlova. Příjezdy do Prahy jsou plánovány mezi 19. až 22. hodinou. Vždy je počítáno s přestávkou na oběd. Průvodce si vyhrazuje právo na změnu programu. Vstupné do památkových objektů se nezapočítávají do ceny zájezdu.

► **So. 18. června 2005. Za Sidonii Nádhernou a Josefem Sukem**

Odjezd: 7.45 hod. od Lékařského domu na nám. I. P. Pavlova

Cena: 200 Kč pro členy Spol. Národního muzea, 250 Kč pro ostatní.

Vrchotovy Janovice – prohl. zámku, stále expozice Společnost v Čechách 19. st. a Rilke, Kraus a Vrchotovy Janovice, České zvonařství. Prohl. zámeckého parku se vzácnými dřevinami, goticko-barokní kostel sv. Martina. Oběd. **Křečovice** – prohl. Památníku Josefa Suka, hřbitov, Sukova alej, barokní kostel sv. Lukáše. **Křepenice** – vodní renesanční tvrz Jakuba Krčina z Jelčan z r. 1584. **Mokrsko** – Veselý vrch /489 m/ – rozhledna z r. 1999.

► **So. 25. června 2005. Krajem Boženy Němcové**

Odjezd: 7.00 hod. od Lékařského domu na nám. I. P. Pavlova

Cena: 300 Kč pro členy Spol. Národního muzea, 350 Kč pro ostatní.

Česká Skalice – prohlídka Muzea Boženy Němcové, Textilní muzeum, maloskalická tvrz, Barunčina škola, barokní kostel Nanebevzetí Panny Marie, barokní fara. Oběd. **Ratibořice** – prohlídka empírového zámku, zámecký park, hospodářský dvůr. **Babiččino údolí** – roubená chalupa Staré Bělidlo z roku 1797, Ludrův mlýn z r. 1773, mandl z poloviny 19. století, Viktorčín splav, pomník Babička s vnučaty Oto Gutfreunda. **Červený Kostelec** – domek B. Němcové, Viktorčín hrob, hřbitov, stará radnice.

► **So. 17. září 2005. Literární toulky západními Čechami**

Odjezd: 7.00 hod. od Lékařského domu na nám. I. P. Pavlova

Cena: 300 Kč pro členy Spol. Národního muzea, 350 Kč pro ostatní.

Milavče – rodiště Josefa Váchala (1884-1969), barokní kostel sv. Vojtěcha z l. 1741-48, Kaple Vojtěška nad údajně léčivým pramenem. **Klenčí pod Čerchovem** – rodiště Jindřicha Šimona Baara (1869-1925), prohlídka Muzea J. Š. Baara a Jana Vrby (1889-1961), skladatele a sběratele Jindřicha Jindřicha (1876-1967), hřbitov, barokní kostel sv. Martina, stará pošta. **Výhledy** – pomník J. Š. Baara od L. Šalouna a F. Kuželky z r. 1933. **Čečovice** – gotický cihlový kostel sv. Mikuláše z r. 1388 (národní kulturní

památky), barokní zámek. **Kladruby** – prohlídka benediktinského kláštera s unikátním kostelem Panny Marie, přestavěným J. B. Santinim ve slohu barokní gotiky v letech 1712-1728.

SEZNAM ČLENSKÝCH VÝHOD

Seznam nakladatelství, která poskytují slevu:

Nakladatelství Paseka

poskytuje slevu 20 % na většinu vlastní produkce. Ibsenova 3, Praha 2, tel. 222 518 176. Prodejní doba: po-pá 9.30-19 hod.

Nakladatelství Brána

poskytuje slevu 20 %. Hrdešinská 30, Praha 2, tel. 271 740 586.

Nakladatelství ARSCI

poskytuje slevu 20 % v sídle nakladatelství Hellichova 7, Praha 1 - Malá Strana. tel./fax: 251 510 840-3, aktuální přehled na www.arsci.cz, e-mail: arsci@arsci.cz. Prodejní doba: po-pá 10-17 hod.

Nakladatelství Lidové noviny

poskytuje slevu 10 %, **Vinohradské knihkupectví** – ul. Jana Masaryka 58, Praha 2 - Vinohrady, tel. 224 250 365.

Prodejní doba: po-pá 8.30-18 hod.

Knihkupectví U svatého Jindřicha

Karmelitánské nakladatelství

poskytuje slevu 10 % na produkci nakladatelství Vyšehrad. Jindřišská 23, Praha 1 - Nové Město, tel. 224 212 376.

Prodejní doba: po-pá 9-19 hod., so 9-13 hod.

Nakladatelství Granit

poskytuje slevu 20 % v sídle nakladatelství v Drtinově 8, Praha 5 - Smíchov (4. patro) v době od 9 do 15 hod., tel. 257 018 358.

Národní muzeum

poskytuje slevu 10 % jen na své knihy ve své prodejně v hlavní budově Národního muzea.

Nakladatelství Libri

poskytuje slevu 15 % - 25% v sídle nakladatelství Na Hutmance 7, Jinonice, tel. 251 613 119.

Prodejní doba: po-pá 9-16 hod.

Nakladatelství Kalich

poskytuje slevu 20 % na vlastní produkci. Jungmannova 9, Praha 1, tel. 224 947 505. Prodejní doba: po-pá 9-18 hod., so 10-14 hod.

Nakladatelství Janua

poskytuje slevu 20 %. V Háji 32, Praha 7 - Holešovice, tel. 220 803 491, 602 648 107, cajova@telecom.cz.

Nakladatelství Portál

poskytuje slevu 10 % na vlastní produkci. Jindřišská 30, Praha 1, tel. 224 213 415. Prodejní doba: po-pá 9-18 hod.

Klapkova 2, Kobylisy, tel. 283 028 203.

Prodejní doba: po-pá 9-17 hod.

Nakladatelství Karolinum

poskytuje slevu 10 % na vlastní produkci. Celetná 18, Praha 1, tel. 224 491 448.

Prodejní doba: po-pá 9-19 hod., so-ne 11-17 hod.

➤ Členové Matice české vedle volného vstupu do všech expozic Národního muzea v České republice mají nárok i na slevy v některých pražských nakladatelstvích a knihkupectvích, a to vždy po předložení legitimace Společnosti Národního muzea (popř. i dokladu o zaplacení členského příspěvku). Seznam nakladatelství a knihkupectví naleznete také na webových stránkách Matice české.

➤ Členové Společnosti Národního muzea jsou osvobozeni od registračního poplatku ve studovně Knihovny Národního muzea, jestliže se prokáží legitimací SNM a dokladem o zaplacení členského příspěvku za příslušný rok.

➤ ARS VIVA cesty za uměním (specializovaná cestovní kancelář) poskytuje slevy na všechny zájezdy po předložení legitimace SNM na adrese – Pod Kaštany 3, Praha 6 (po-

čt 10-13 hod., pá 10-15 hod.), tel.: 233 324 099, arsviva@arsviva.cz, www.arsviva.cz
► Knižní produkci českých nakladatelství s 20% slevou je možno získat i prostřednictvím Lukáše Smoly, distributora Matice české. Objednávky přijímá přes e-mail: knihysmola@centrum.cz nebo telefonicky na čísle 776 271 599.

ÚŘEDNÍ HODINY MATICE ČESKÉ

Placení členských příspěvků, přijímání nových členských přihlášek každou první středu v měsíci od 14 do 16.30 hod. v zasedací síni hlavní budovy Národního muzea. **Prosíme o dodržování úředních hodin!** Obracejte se zde na paní Milenu Brusovou, pokladní Matice české (tel. 723 731 429). Členské příspěvky a přihlášky se také přijímají během všech akcí Matice české. Nové legitimace (příp. duplikáty) se vystavují až po schválení výborem Společnosti Národního muzea, které předkládá jednatel MČ. Ve výboru SNM má Matice česká v současnosti tři zástupce. Výbor MČ je zatím osmičlenný (předseda, místopředseda, jednatel, pokladní, právník, ekonom, členové výboru). Rozhoduje prostou většinou hlasů a zásadní body předkládá ještě k posouzení výboru SNM (přijímání nových členů, hospodaření, výroční zpráva).

Různé:

Členům jsou k dispozici barevné knižní záložky Matice české, které jsou k dostání v úředních hodinách Matice české.

Své dotazy, připomínky a návrhy zasílejte na adresu:

Matice česká, sekce Společnosti Národního muzea, Václavské náměstí 68, 115 79 Praha 1, tel. 224 497 333, 608 512 309
e-mail: matice.ceska@nm.cz, pavel.muchka@nm.cz

Informace o činnosti Matice české získáte také na webových stránkách Národního muzea: <http://www.nm.cz/snm/matice.htm>
Matice česká ráda přijme nové členy, kteří mají zájem o její činnost.

Pravděpodobně 2. června 2005 se uskuteční v prostorách Českého muzea hudby valné shromáždění Společnosti Národního muzea, které rozhodne o novém složení výboru SNM na další dvě léta. O jeho svolání budete informováni zvláštním dopisem.

V polovině června se uskuteční vícedenní návštěva představitelů Matice slezské v Praze, pro které členové výboru Matice české připravili zajímavý program. S předsedou a jednatelem tohoto významného matičního spolku budete mít možnost seznámit se na autobusovém zájezdu Za Sidonií Nádhernou a Josefem Sukem. Dne 4. června 2005 se pro velký úspěch opět uskuteční v České republice

muzejní noc, do které se zapojí řada českých a moravských muzeí s bohatým programem. O projektech Národního muzea v tento sobotní den budete informováni v tisku, příp. v přehledu kulturních pořadů NM, který dostáváte v elektronické podobě. Zástupci Matice české se také 28. května 2005 zúčastní tradiční vzpomínky u hrobu Františka Palackého v Lobkovicích. PhDr. Jana Brajerová, členka Matice české, připravuje v roce 2005 tři zajímavé koncerty na Tetině u Berouna, podrobnější informace o nich získáte od jednatele MČ. Podzimní a zimní program činnosti Matice české dostanete v polovině září 2005 spolu s novým vydavatelským projektem (Matiční listy).

PATRON MATICE ČESKÉ

Knihovna Národního muzea

Václavské náměstí 68, 115 79 Praha 1

Vznikla společně s Národním muzeem v roce 1818. Od roku 1891 sídlí v hlavní budově NM na Václavském náměstí. Je jednou z největších knihoven s historickými knižními fondy (3,6 milionu svazků) v České republice. Vzhledem k unikátnosti knihovních fondů jsou výpůjčky umožňovány pouze prezenčně do studovny. Pro studium některých druhů literatury platí zvláštní podmínky. Badatelům je ve studovně k dispozici rozsáhlá příruční knihovna a aktuální čísla běžného ročníku vědeckých a populárně naučných časopisů.

Pracoviště v hlavní budově Národního muzea

Studovna je otevřena v pondělí až pátek 9-19 hod. Poskytuje mj. bibliografické a faktografické informace. Studovat je možné (od 15 let) pouze prezenčně (v letních měsících je provoz omezen).

Výpůjční protokol – přijímá objednávky a zjišťuje signatury v generálním katalogu v pondělí až čtvrtek 9-16 hod. a v pátek 9-15 hod. (tel.: 224 497 342). Na webových stránkách Národního muzea (<http://katalogy.nm.cz/ListkovyKatalogcely/popis.html>) naleznete naskenovaný generální jmenný katalog (část česká do r. 1981, část cizojazyčná do r. 1981, část slovanská do r. 1981, dodatky do r. 1981, část od r. 1982 do r. 2001, katalog knihovny Státního nakladatelství) a on-line katalog, který obsahuje záznamy knižních přírůstků od roku 2002:

<http://katalogy.nm.cz/opac/opac/index.html>. Na počítačích ve studovně je pro badatele připraven soupis knihovny Kinských a Nosticů, které jsou ve správě KNM, dále například digitalizované fondy oddělení časopisů.

Od 1. 1. 2005 je platný nový Ceník služeb Knihovny NM, se kterým se můžete seznámit, stejně tak i s Knihovním řádem KNM platným od 1. 4. 2004, ve výpůjčním protokole a studovně KNM.

Oddělení služeb vyřizuje požadavky v pondělí až pátek 9-16 hod. (e-mail: marie.klucinova@nm.cz, tel. 224 497 158).

Poskytují se kopírovací služby, zhotovují se na objednávku černobílé fotokopie, digitální kopie a mikrofilmy.

Výstavy v Kabinetu knižní kultury Knihovny NM (předsálí studovny):

► **Magdalena Dobromila Rettigová (1785-1845) nejen kuchařka**
(únor – červenec 2005)

Výstava představuje Magdalenu Dobromilu Rettigovou nejen jako autorku proslulé Domácí kuchařky, ale i jako ženu a spisovatelku, která se významnou měrou podílela na šíření národního uvědomění zejména v ženském měšťanském prostředí. Téma výstavy bylo vybráno s ohledem na dvě výročí M. D. Rettigové v roce 2005 (220 let od narození a 160 let od úmrtí).

Jednotlivé obrazy nás provádějí jejím životem od nepříliš šťastného dětství přes jednotlivé štace, které absolvovala s manželem Janem Aloisem Sudipravem Rettigem, až do Litomyšle, kde žila posledních 11 let svého života a kde zůstal její odkaz dlouho živý. Navzdory německé výchově se M. D. Rettigová pod vedením svého manžela a povzbuzována přáteli odhodlala psát česky. Nejprve uveřejňovala veršovaná a prozaická díla v časopisech. Postupně jí vyšlo několik knih povídek určených především dívkám. Později se věnovala spíše literatuře praktické, z níž nejznámější je Domácí kuchařka. Pro dívky založila soukromou školu domácích prací. Zachovala se též její rozsáhlá korespondence. Výstava ukazuje všechny tyto stránky osobnosti M. D. Rettigové a představuje také její rodinu a přátele.

Hlavní budova Národního muzea (pravá chodba v přízemí):

► **Babička. 150. výročí prvního vydání. Obrazy nejslavnějšího díla Boženy Němcové v české kultuře** (březen – červen 2005)

Otevřeno: IV. 9.00 – 17.00 hod., V.-IX. 10.00 – 18.00 hod.

Zavřeno: každé první úterý měsíci. Poplatek za filmování a fotografování je 50 Kč.

Podstatou výstavy je vedle snahy připomenout 150. výročí vydání Babičky Boženy Němcové, osvětlení zákulisí jejího vzniku, zvláště poukázat na význam tohoto díla pro českou kulturu. Božena Němcová vydala Babičku v roce 1855 u nakladatele Jaroslava Pospíšila v Praze v době, kdy prožívala jednu z nejtěžších chvil svého života, je-

jí životní postoje a názory nalezneme na stránkách tohoto díla. Babička byla kladně přijata a za svou stopadesátiletou historii se zařadila mezi nejpopulárnější knihy, uznávanou i v zahraničí a přeloženou do řady světových jazyků, to dokládá její obliba u nakladatelů a ilustrátorů (téměř 350 vydání). Stala se zároveň jedním ze základních symbolů české národní kultury, její popularita rostla zvláště v době, kdy český národ prožíval těžké životní okamžiky. Výstava je rozčleněna do několika částí, na tzv. obrazy, kde jsou prezentována známá i téměř neznámá vydání s ilustracemi od prvního až po poslední. Mezinárodní ohlas je doložen překlady do angličtiny, němčiny, ruštiny, italštiny či čínštiny. Plakáty a četné fotografie poukazují na odraz díla v českém divadle, hudbě a filmu. Poslední část výstavy je zaměřena na zajímavé souvislosti (Babička v plastice – příběh pomníků), spojené se slavným dílem velké spisovatelky.

Pracovní list k výstavě je ke stažení na webových stránkách Dětské tiskové agentury:

<http://www.prezentace.adam.cz/radka/Pracovnilist-Babicka.doc>.

► **Emblemata z Knihovny Národního muzea**

Výstavní prostory v historické expozici v Lobkovickém paláci na Pražském hradě (duben – červen 2005).

Otevřeno: út-ne 9.00-17.00 hod.

Koncem 14. století počali burgundští a francouzští rytíři ke svým erbům připojovat i krátká hesla a o sto let později, když francouzští rytíři vstoupili v bojích na italskou půdu, stalo se zde módou vytvářet tzv. „impresa“, zprvu převážně erotického, heroického nebo heraldického významu. Milánský právník a humanista Andreas Alciatus (1492 – 1550) kombinací obrázků, deviz a krátkého vysvětlujícího významu vytvořil osobitý žánr, nazývaný „knihka emblematická“. Forma „emblematická“ došla určité kanonizace a její použití se rozšířilo na oblast moralizující literatury, církevní a genealogickou (rodovou) emblematickou. Vysoké úrovně dosáhla emblematická na přelomu 16. a 17. století v alchymistické literatuře. Ze své vlasti, Itálie, se emblematická velmi rychle šířila do Španělska, Francie, Nizozemí, Německa, Anglie – a také, zvláště prostřednictvím dvora císaře Rudolfa II., i do Čech. Zde knihy emblematické přímo ovlivnily i výzdobu interiérů naší renesanční a barokní palácové i církevní architektury.

Detašované oddělení časopisů KNM (býv. Místodržitelství zámeček)

Královská obora 56, 170 76 Praha 7

(tel. 233 323 289, e-mail: zamecek@nm.cz).

Muzeum knihy ve Žďáru nad Sázavou (zámek dr. R. Kinského)
591 02 Žďár nad Sázavou

(tel./fax: 566 625 370, e-mail: alenajakubcova@seznam.cz).

Otevřeno: IV. a X. so-ne: 8.00 – 12.00 a 12.30 – 16.00 hod.,

V., VI. a IX. út.-ne: 8.00 – 12.00 a 12.30 – 16.00 hod., VII. a VIII.

út-ne 9.00 – 12.00 a 12.30 – 17.00 hod.

Zavřeno: XI.- III. a pondělí

Poplatek za filmování a fotografování je 20 Kč.

Nejen pro žáky a studenty základních a středních škol jsou k dispozici pracovní listy, které prověřují znalost dějin písma, knihy a knihtisku ve světových souvislostech. Jsou také ke stažení na: http://www.nm.cz/MK_pracovnilisty.doc.

Sezónní výstavy v Muzeu knihy:

► **Z knihovny do zahrady a zpět...**(květen – říjen 2005), refektář
Knížní fondy zámeckých knihoven obsahují množství literatury, pojednávající o zakládání a pěstování zámeckých parků a zahrad. Bohatě ilustrované tisky z přelomu 18. a 19. století přinášejí ukázky drobné zahradní architektury, která se v těchto krajinářských parcích uplatňovala. Není nic neobvyklého, že okna zámecké knihovny ústí do zámeckého parku, ve kterém nacházíme loubí, zátkouti a drobné stavbičky, nezřídka inspirované literaturou právě z této zámecké knihovny.

► **Sv. Jan Nepomucký v lidové úctě v Čechách a na Moravě. Nejstarší svaté obrázky a modlitby ze sbírek Knihovny Národního muzea** (květen – říjen 2005), chodba

Výstava představí veřejnosti unikátní soubor svatých obrázků a modliteb především z 18. a první poloviny 19. století s tematikou sv. Jana Nepomuckého, která je v úzkém vztahu s historií žďárského kláštera, ze sbírek oddělení knižní kultury KNM. Výstava zároveň seznámí s grafickými technikami, které byly používány při tvorbě těchto devotních předmětů v 18. a 19. století.

► Od května návštěvníky Muzea knihy překvapí nově upravená stálá expozice dějin knihy ve 20. st. s přesahem do současnosti, která například seznámí se samizdatovou a exilovou literaturou včetně ilustrací.

► Od dubna do prosince 2005 bude v prostorách Knihovny Matěje Josefa Sychry ve Žďáru nad Sázavou instalována v mnoha ohledech objemná výstava **Jan Zrzavý – exlibris a novoročenky ze sbírek Knihovny Národního muzea**, která slavila již velký úspěch v Národním muzeu a Pamětní síni Jana Zrzavého v Krucemburku.

Zpravodaj Matice české. Roč. 2005. Číslo 8. Pro své členy a příznivce vydala v dubnu 2005 Matice česká, sekce Společnosti Národního muzea. K vydání připravil Pavel Muchka. Sazba nakladatelství ARSCI, Hellichova 7, 118 00 Praha 1.